

บทที่ 1

บทนำ

1. หลักการและเหตุผล

สหกรณ์การเกษตรโครงการขยายผลโครงการหลวงสบเมย จำกัด เป็นสหกรณ์ที่ดำเนินงานและดำเนินธุรกิจในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงสบเมย จดทะเบียนสหกรณ์ เมื่อวันที่ 23 เดือน พฤษภาคม พ.ศ.2559 เป็นสหกรณ์ประเภทสหกรณ์การเกษตร มีจำนวนสมาชิกทั้งสิ้น 86 ราย ซึ่งเป็นเกษตรกรที่ได้รับการส่งเสริมอาชีพภาคการเกษตร จากโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงสบเมย สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) โดยเฉพาะปลูกพืชหลัก ได้แก่ เสาวรส พริกกระเหรี่ยง กาแฟ ข้าว และพืชผักต่างๆ ซึ่งสหกรณ์ได้ดำเนินธุรกิจที่สอดคล้องกับความต้องการของสมาชิก 3 ธุรกิจ คือ ธุรกิจจัดหาสินค้าปัจจัยการผลิตมาจำหน่ายแก่สมาชิก ธุรกิจรวบรวมผลผลิต และธุรกิจรับฝากเงินออมทรัพย์

ปัจจุบันในการดำเนินธุรกิจจัดหาสินค้าปัจจัยการผลิตมาจำหน่าย มูลค่า 1,233,215 บาท มีสมาชิกมาใช้บริการจำนวน 59 ราย ธุรกิจรวบรวมผลผลิต สหกรณ์ได้รวบรวมผลผลิตเสาวรส ปริมาณ 55 ตัน มูลค่า 816,964 บาท มีสมาชิกมาใช้บริการจำนวน 47 ราย รวบรวมกาแฟกะลา ปริมาณ 12 ตัน มูลค่า 1,233,212 บาท มีสมาชิกมาใช้บริการจำนวน 30 ราย และธุรกิจรับฝากเงินออมทรัพย์จากสมาชิก ซึ่งเป็นธุรกิจตามแผนการยกระดับสหกรณ์จำนวน 7,200 บาท มีสมาชิกมาใช้บริการจำนวน 30 ราย โดยสหกรณ์ให้อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 1 ต่อปีและสหกรณ์ได้ดำเนินการปิดบัญชีสิ้นสุด ณ 31 ตุลาคม 2560 และ 2561 มีผลการดำเนินงานในปี 2560 มีกำไรสุทธิ 203,514.59 บาท และในปี 2561 มีกำไรสุทธิ 102,217.75 บาท มีทุนดำเนินงานทั้งสิ้น 570,608.39 บาท

จากผลการวิเคราะห์และประเมินการประยุกต์ใช้แนวพระราชดำริเป็นแนวทางขับเคลื่อนเพื่อพัฒนาสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรอย่างยั่งยืน (บันได 7 ขั้น) อยู่ในขั้นที่ 1 ตรวจสอบความพร้อมของคนในพื้นที่ ในด้านผู้นำในการขับเคลื่อนกลุ่มอย่างต่อเนื่อง ซึ่งคณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์ยังขาดความรู้ในการบริหารงานสหกรณ์และด้านการตลาด ในด้านความสามารถทางการเงินของสมาชิก สมาชิกสหกรณ์ยังไม่มี การจดบันทึกบัญชีครัวเรือนอย่างสม่ำเสมอ การออม/ลงทุนในทรัพย์สิน ด้านความสามารถในการผลิตของสมาชิกมีปริมาณและคุณภาพที่สม่ำเสมอ ซึ่งในการพัฒนาสหกรณ์ เพื่อยกระดับขั้นที่ 2 สหกรณ์ยังได้ดำเนินการประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อจัดทำแผนพัฒนาสหกรณ์ให้สามารถยกระดับผ่านเกณฑ์ประเมินโครงการฯ ในระหว่างวันที่ 16 -17 กุมภาพันธ์ 2562 ในการกำหนดแผนการพัฒนาสหกรณ์ขึ้น ได้กำหนดการให้ความรู้เกี่ยวกับอุดมการณ์ หลักการ วิธีการสหกรณ์ บทบาท หน้าที่ สิทธิของคณะกรรมการ สมาชิก และฝ่ายจัดการ การบันทึกบัญชีครัวเรือน/บัญชีต้นทุนของสมาชิก การพัฒนาการผลิตผลผลิตทางการเกษตรที่มีปริมาณและคุณภาพอย่างสม่ำเสมอ การศึกษาดูงานการปลูกพืชผัก ไม้ผล ในพื้นที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่สะเรียง ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่เฒ่าและการศึกษาดูงาน แลกเปลี่ยนเรียนรู้การบริหารจัดการสหกรณ์ของสหกรณ์การเกษตรโครงการหลวงบ้านอัมพวาย จำกัดและสหกรณ์การเกษตรโครงการหลวงแม่เฒ่า จำกัด เพื่อนำมาประยุกต์ใช้กับสหกรณ์ ซึ่งสหกรณ์ได้เปิดบริการรับฝากเงินออมทรัพย์ จากสมาชิกในอัตราดอกเบี้ย ร้อยละ 1 ต่อปี สหกรณ์ได้กำหนดระเบียบของสหกรณ์ที่ครอบคลุมการดำเนินงาน/ธุรกิจของสหกรณ์จำนวน 27 ระเบียบ ตลอดจนสหกรณ์ได้กำหนดตราสินค้าของสหกรณ์เพื่อพัฒนาด้านการตลาดสินค้าเกษตรของสหกรณ์

การกำหนดแผนยกระดับสหกรณ์ตามการประยุกต์ใช้แนวพระราชดำริ เป็นแนวทางขับเคลื่อนเพื่อพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน (บันได 7 ขั้น) ของสหกรณ์การเกษตรโครงการขยายผลโครงการหลวงสบเมย จำกัด จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องติดตามแผนการพัฒนาดังกล่าว เพื่อนำมาเสนอแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมที่ได้กำหนดไว้ในครั้งที่ 1 ว่ามีความคืบหน้าในการดำเนินการไปแล้วอย่างไร มีปัญหาอุปสรรค ข้อเสนอแนะอย่างไรบ้าง ตลอดจนการทบทวนแผนการยกระดับสหกรณ์ เพื่อพัฒนาสหกรณ์ในปีพ.ศ.2563 ต่อไป จึงได้ดำเนินการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อติดตามและประเมินผล

2.วัตถุประสงค์

1. เพื่อติดตามแผนยกระดับสหกรณ์ตามการประยุกต์ใช้แนวพระราชดำริเป็นแนวทางขับเคลื่อนเพื่อพัฒนาสหกรณ์
2. เพื่อทบทวนแผนการยกระดับสหกรณ์

3.กลุ่มเป้าหมาย

สมาชิก คณะกรรมการดำเนินการ ฝ่ายจัดการ สหกรณ์การเกษตรโครงการขยายผลโครงการหลวงสบเมย จำกัด จำนวน 30 ราย

4.ผลที่คาดว่าจะได้รับ

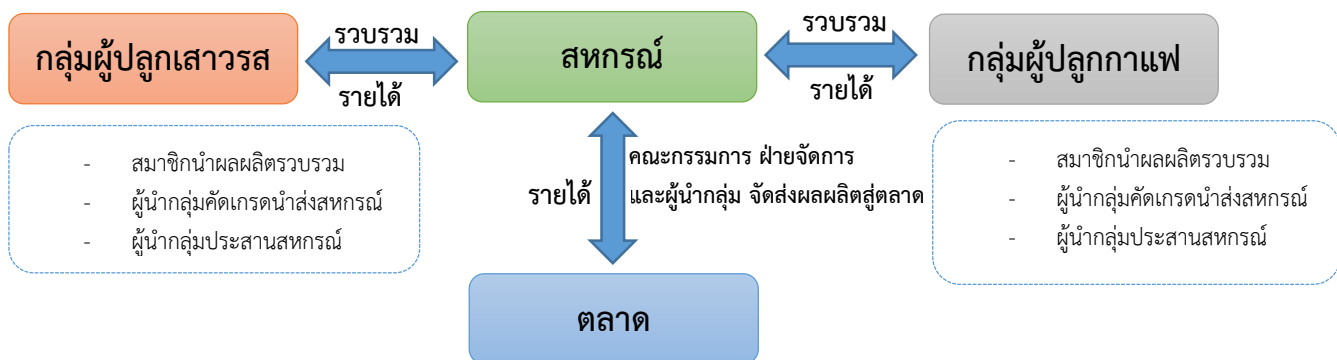
1. สหกรณ์สามารถยกระดับสหกรณ์จากขั้นที่ 1 สู่อันดับที่ 2
2. ทบทวนแผนการพัฒนาสหกรณ์ เพื่อจะสามารถยกระดับสหกรณ์ในปีต่อไป

บทที่ 2 ผลการดำเนินโครงการฯ

2.1 รูปแบบและกระบวนการรวมกลุ่มของสหกรณ์การเกษตรโครงการขยายผลโครงการหลวงสบเมย จำกัด

สหกรณ์การเกษตรโครงการขยายผลโครงการหลวงสบเมย จำกัด ในระยะแรกเป็นการรวมกลุ่มกันของเกษตรกรที่ได้รับการส่งเสริมการเกษตรจากสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง(องค์การมหาชน) ในลักษณะกลุ่มเตรียมสหกรณ์ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ร่วมกันในการจัดหาปัจจัยการผลิตและวัสดุอุปกรณ์การเกษตรมาจำหน่ายแก่สมาชิกตามแผนการผลิต และการรวบรวมผลผลิต เสาวรส กาแฟกะลา จากสมาชิก ซึ่งถือได้ว่าเป็นการรวมกลุ่มกันในภาคเศรษฐกิจ เพื่อหวังว่าจะสามารถ ลดต้นทุนการผลิตและมีรายได้เพิ่มขึ้น อีกทั้งในพื้นที่เพาะปลูก อยู่ห่างไกลจากตัวอำเภอสบเมยและอำเภอแม่สะเรียง การคมนาคมขนส่งไม่สะดวก หากแต่ว่าการรวมกลุ่มกันจะสามารถลดปัญหาอุปสรรคดังกล่าวได้ ตลอดจนการรวมกลุ่มมีผู้นำหมู่บ้าน ศาสนา เป็นแกนนำในการนำพาให้การบริหารจัดการกลุ่มมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล บรรลุเป้าหมายของชุมชนได้ ต่อมาเมื่อวันที่ 23 พฤษภาคม 2559 ได้ขอรับการจดทะเบียนเป็นสหกรณ์ประเภทการเกษตร โดยใช้ชื่อว่า สหกรณ์การเกษตรโครงการขยายผลโครงการหลวงสบเมย จำกัด สำนักงานตั้งอยู่เลขที่ 162 หมู่ที่ 7 ตำบลสบเมย อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ในระยะแรกตั้งมีสมาชิก 51 ราย ทุนเรือนหุ้น 9,000 บาท ในการดำเนินงาน/ธุรกิจสหกรณ์ได้ดำเนินธุรกิจจัดหาสินค้ามาจำหน่ายและธุรกิจรวบรวมผลผลิต ในการบริหารจัดการสหกรณ์ได้มีการเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการ จำนวน 7 คน แบ่งหน้าที่เป็นฝ่ายต่างๆ เช่น กรรมการจัดหาสินค้ามาจำหน่าย กรรมการรวบรวมผลผลิตเสาวรส กรรมการรวบรวมกาแฟกะลา โดยมีผู้นำกลุ่มสมาชิกผู้ปลูกเสาวรสและผู้นำกลุ่มผู้ปลูกกาแฟ เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการรวบรวมผลผลิต

กระบวนการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์

ปัจจุบัน สหกรณ์การเกษตรโครงการขยายผลโครงการหลวงสบเมย จำกัด ได้ดำเนินธุรกิจ 3 ธุรกิจ สมาชิกทั้งสิ้นจำนวน 86 ราย เพศชาย 78 ราย หญิง 8 ราย มีทุนเรือนหุ้น 159,850 บาท ทุนดำเนินงาน 570,608.39 บาท มีปริมาณธุรกิจและการมีส่วนร่วมของสมาชิก ดังนี้

1. ธุรกิจจัดหาสินค้ามาจำหน่ายแก่สมาชิก ซื้อสินค้า 1,233,215 บาท ขายสินค้า 1,295,650 บาท สมาชิกมาใช้บริการ จำนวน 59 ราย

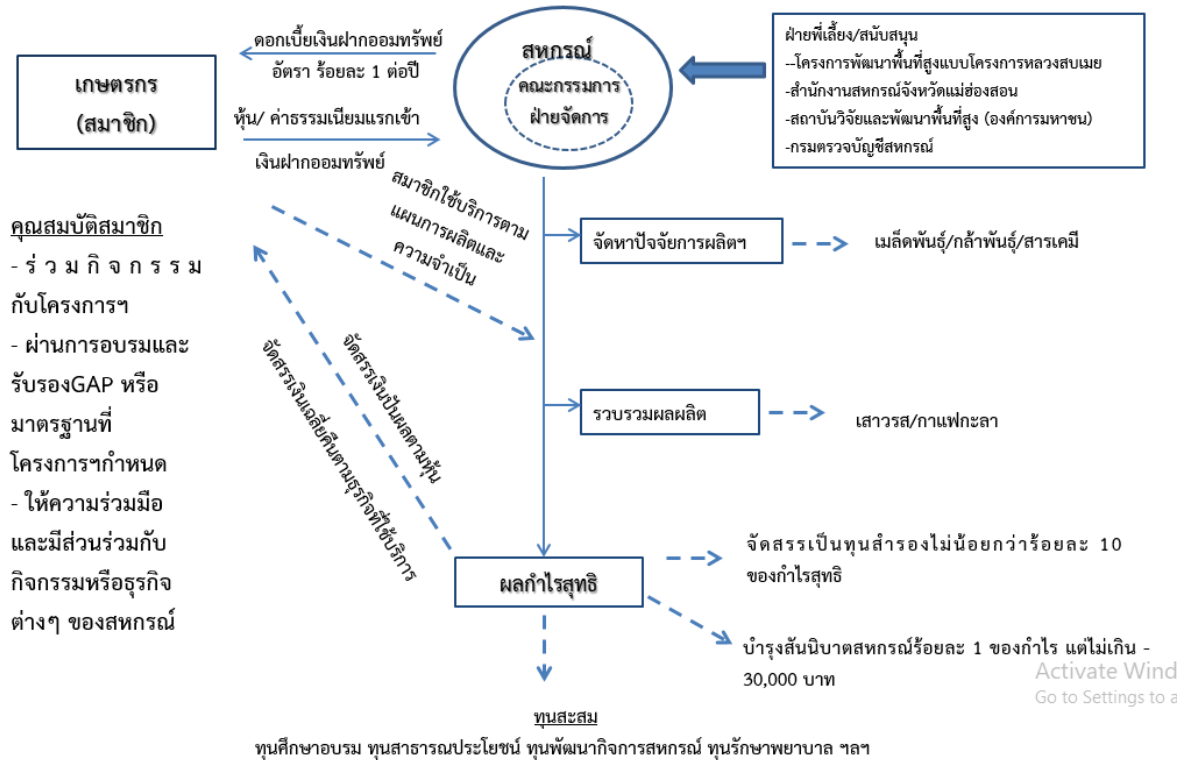
2. ธุรกิจรวบรวมผลผลิต

- กาแฟกะลา ชื่อ 1,233,212 บาท ขาย 1,295,650 บาท ปริมาณ 12 ตัน สมาชิกมาใช้บริการ จำนวน 30 ราย
- เสาวรส ชื่อ 816,964 บาท ขาย 1,083,522.43 บาท ปริมาณ 55 ตัน สมาชิกมาใช้บริการ 47 ราย

3. ธุรกิจรับฝากเงินออมทรัพย์ เป็นเงินทั้งสิ้น 7,200 บาท สมาชิกใช้บริการ 30 ราย จากการค้าดำเนินงาน/ธุรกิจ

สหกรณ์มีผลการดำเนินงาน 31 ตุลาคม 2560 มีกำไรสุทธิ 203,514.50 บาท และ ณ 31 ตุลาคม 2561 มีกำไรสุทธิ 102,217.75 บาท

รูปแบบการรวมกลุ่มของสหกรณ์โครงการขยายผลโครงการหลวงสบเมย จำกัด

2.2 จุดสำคัญที่พบของสหกรณ์การเกษตรโครงการขยายผลโครงการหลวงสบเมย จำกัด

สหกรณ์การเกษตรโครงการขยายผลโครงการหลวงสบเมย จำกัด มีจุดสำคัญที่ถือได้ว่าเป็นจุดเด่นของสหกรณ์ซึ่งอาจแบ่งเป็นจุดเด่นของสหกรณ์ ซึ่งอาจแบ่งได้เป็นจุดสำคัญของพื้นที่หรือแดนดำเนินงาน จุดเด่นของสมาชิกสหกรณ์/คณะกรรมการและฝ่ายจัดการและจุดสำคัญในการพัฒนาสหกรณ์จุดสำคัญพื้นที่หรือแดนดำเนินงานของสหกรณ์เป็นพื้นที่สูงซึ่งมีความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พืชหลักของเกษตรกร เช่น ข้าวไร่ พริกกะเหรี่ยง เสาวรส กาแฟ เป็นต้น ไม้ยืนต้นนิยมปลูกต้นหมากเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจาก

ประชากรในพื้นที่ นิยมรับประทานหมากและมีพื้นที่ติดกับศูนย์อพยพผู้ลี้ภัยสงครามแม่ลามาลวงและศูนย์อพยพแม่ละอูน ซึ่งสหกรณ์และสมาชิกสามารถนำผลผลิตพืชผัก ไม้ผล หมาก ไปจำหน่าย ถือได้ว่าเป็นตลาดการค้าใกล้ สามารถสร้างรายได้ให้แก่เกษตรกรได้เป็นอย่างดี อีกทั้งประชากรในพื้นที่มีความเป็นอยู่อย่างพอเพียง ดำรงชีวิตอยู่ป่าไม้ได้อย่างสมดุล และเป็นพื้นที่ตัวอย่างของจังหวัดแม่ฮ่องสอนหรือสเบมยโมเดล “คนอยู่กับป่า” ซึ่งสหกรณ์ได้กำหนดแผนการส่งเสริมอาชีพให้แก่สมาชิก เพื่อเพิ่มรายได้ ในการผลิตบรรจุภัณฑ์จากกากหมากในอนาคต สามารถทดแทนการใช้พลาสติกและโฟมบรรจุอาหาร ซึ่งใช้เวลาในการย่อยสลาย และสามารถสร้างรายได้ให้แก่สมาชิกในอนาคต

จุดสำคัญของสมาชิก คณะกรรมการดำเนินการ และฝ่ายจัดการสหกรณ์ได้แบ่งกลุ่มสมาชิกตามพื้นที่หมู่บ้าน จำนวน 4 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 บ้านแม่ลามาลวง	จำนวนสมาชิก 38 คน
กลุ่มที่ 2 บ้านเลโ๊ะ ห้วยน้ำใส ซ้อมือ	จำนวนสมาชิก 20 คน
กลุ่มที่ 3 บ้านห้วยไชยรงค์ ที่อ้อลือ	จำนวนสมาชิก 10 คน
กลุ่มที่ 4 กลอโ๊ะ	จำนวนสมาชิก 18 คน

สหกรณ์ได้กำหนดการประชุมกลุ่มสมาชิก ปีละ 2 ครั้ง เพื่อประชาสัมพันธ์งานสหกรณ์ สำนวจความต้องการของสมาชิก ตลอดจนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้รับฟังปัญหาของสมาชิกสหกรณ์ ซึ่งถือได้ว่าสหกรณ์ได้ให้ความสำคัญของสมาชิกและเข้าถึงสมาชิกในทุกกลุ่มย่อยบ้าน ในส่วนของคณะกรรมการดำเนินการและฝ่ายจัดการคณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์ มีจำนวน 7 ราย โดย สหกรณ์ได้มีการกำหนดประชุมคณะกรรมการดำเนินการ เป็นประจำเดือนทุกเดือนและกรรมการมาประชุมครบองค์ประชุมทุกเดือน เพื่อติดตามผลการดำเนินงานและพิจารณาโครงการ/กิจกรรม ต่างๆตลอดจนฝ่ายจัดการ สหกรณ์ได้รับการอุดหนุนงบประมาณจากกรมส่งเสริมสหกรณ์ เพื่อจัดจ้างเจ้าหน้าที่ช่วยปฏิบัติงานสหกรณ์ในพื้นที่โครงการหลวง ตำแหน่ง เจ้าที่บัญชี จำนวน 1 อัตราฯละ 10,430 บาท/เดือน จุดสำคัญฝ่ายจัดการมีพัฒนาการดีขึ้น มีความเสียสละมีความรักในองค์กร พัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอซึ่งในปี 2563 สหกรณ์มีแผนในการสมทบเงินค่าตอบแทนให้ฝ่ายจัดการในอนาคต ในส่วนจุดสำคัญด้านการพัฒนาสหกรณ์ ในช่วงแรกๆ สหกรณ์การเกษตรโครงการขยายผลโครงการหลวงสเบมย จำกัด ได้มุ่งเน้นในการให้บริการแก่สมาชิก ด้านการจัดหาสินค้าปัจจัยการผลิต วัสดุอุปกรณ์การเกษตรมาจำหน่ายแก่สมาชิกตามความต้องการ ซึ่งมีสมาชิกมาใช้บริการจำนวน 59 ราย คิดเป็นร้อยละ 68.60 ของสมาชิกทั้งหมด และในการดำเนินธุรกิจ สหกรณ์จำหน่ายสินค้าเป็นเงินสด ธุรกิจรวบรวมผลผลิต เสาวรสและกาแพะกะลา โดยได้แบ่งหน้าที่คณะกรรมการดำเนินการและผู้นำกลุ่มสมาชิกในแต่ละพื้นที่ เป็นผู้ดำเนินการบริหารจัดการ ซึ่งมีสมาชิกใช้บริการ จำนวน 77 ราย คิดเป็นร้อยละ 89.52 ของสมาชิกทั้งหมด และเมื่อวันที่ 10 - 11 มิถุนายน 2562 ในการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อติดตามแผนการยกระดับสหกรณ์ตามการประยุกต์ใช้แนวพระราชดำริเป็นแนวทางการขับเคลื่อน เพื่อพัฒนาสหกรณ์อย่างยั่งยืน (บันได 7 ขั้น) ประจำปี 2562 สหกรณ์ได้เริ่มดำเนินธุรกิจรับฝากเงินออมทรัพย์จากสมาชิกในอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 1 ต่อปี ซึ่งมีสมาชิกมาใช้บริการ จำนวน 30 ราย คิดเป็นร้อยละ 34.88 ของสมาชิกทั้งหมดและได้กำหนดแผนพัฒนาสหกรณ์เพื่อยกระดับสหกรณ์ จากขั้นที่ 2 ชุมชนรวมกลุ่มพึ่งตนเองได้ พัฒนาขึ้นเป็นขั้นที่ 3 เพื่อออกสู่ภายนอก ดังนี้

1. แผนจัดฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับ บทบาท หน้าที่ ความรับผิดชอบ และระเบียบ ข้อบังคับ ให้แก่ สมาชิก คณะกรรมการดำเนินการ ผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์และฝ่ายจัดการ (สหกรณ์ได้ดำเนินการเรียบร้อยแล้ว เมื่อวันที่ 10 – 11 มิถุนายน 2562) มีผู้เข้าร่วม 30 ราย
2. ฝึกอบรมหลักสูตร “ผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์” (สหกรณ์ได้ดำเนินการเรียบร้อยแล้ว เมื่อวันที่ 24 – 25 มิถุนายน 2562) มีผู้เข้าร่วม 3 ราย
3. การประชุมใหญ่สามัญประจำปี 2560 และ 2561 ณ ปีสิ้นสุดทางบัญชี 31 ตุลาคม 2560 และ 2561 เพื่อจัดสรรกำไรสุทธิ ดำเนินการภายในเดือน สิงหาคม 2562
4. โครงการอบรมการบันทึกบัญชีครัวเรือนและบัญชีต้นทุนการผลิต (สหกรณ์ได้ดำเนินการเรียบร้อยแล้ว เมื่อวันที่ 12 มิถุนายน 2562 มีสมาชิกเข้าร่วมโครงการ 30 ราย)
5. โครงการฝากระบอกรับฝากไม่ฝากเพื่อการออมทรัพย์ สหกรณ์จะดำเนินการภายในเดือน สิงหาคม 2562
6. โครงการพัฒนาอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ สหกรณ์จะดำเนินการภายในเดือน กรกฎาคม 2562 เป้าหมายสมาชิก 20 ราย
7. โครงการพัฒนาสหกรณ์สินค้าสหกรณ์ สหกรณ์จะดำเนินการจัดเวทีแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็น เมื่อวันที่ 10 – 12 มิถุนายน 2562 มีสมาชิกเข้าร่วม 30 ราย (ขณะนี้อยู่ระหว่างการออกแบบแบบ รนด์สินค้า)
8. โครงการจำหน่ายสินค้าอุปโภค บริโภค เพื่อลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน สมาชิก และปริมาณธุรกิจ สหกรณ์ (สหกรณ์จะดำเนินการภายในเดือน สิงหาคม 2562)
9. โครงการรวบรวมผลผลิต กาแฟกะลา พริกกะเหรี่ยงแห้ง และเสารส (สหกรณ์จะดำเนินการ ตั้งแต่ เดือน ตุลาคม 2562 – มิถุนายน 2563)
10. โครงการพัฒนาช่องทางการตลาด เว็บไซต์ การจำหน่าย สินค้าออนไลน์ (สหกรณ์จะดำเนินการ ระหว่างเดือน พ.ย. – ธ.ค. 62)
11. โครงการถ่ายทอดความรู้และทัศนศึกษาดูงาน (สหกรณ์ได้ดำเนินการแล้ว เมื่อ 21 – 22 เมษายน 2562) เป้าหมายสมาชิก 33 ราย

จากแผนการพัฒนาสหกรณ์ จะเห็นได้ว่าสหกรณ์มีความพยายามในการดำเนินโครงการ/กิจกรรม ต่างๆ เพื่อขับเคลื่อนในการยกระดับสหกรณ์ สู่ขั้นที่ 3 เพื่อเป็นที่พึ่งแก่สมาชิก และมีบทบาทในการผลักดันให้ ชุมชนมีส่วนร่วมที่จะพัฒนางานสหกรณ์ให้มีความเข้มแข็ง ต่อไปในอนาคต ตลอดจนสหกรณ์ได้บูรณาการ โครงการ/กิจกรรมต่างๆ ร่วมกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน อาทิ สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง(องค์การ มหาชน) โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงสบเมย สำนักงานสหกรณ์จังหวัดแม่ฮ่องสอน สำนักงานปศุ สัตว์จังหวัดแม่ฮ่องสอน สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์จังหวัดแม่ฮ่องสอน สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด แม่ฮ่องสอน สำนักงานพาณิชย์จังหวัดแม่ฮ่องสอน ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรแม่ฮ่องสอน เป็นต้น เพื่อ สร้างทักษะการทำงานร่วมกันกับหน่วยงานให้ตรงจุดสำคัญและต่อเนื่องต่อไป

บทที่ 3

ปัจจัยแห่งความสำเร็จความเสี่ยง และข้อเสนอแนะ

3.1 ความสำเร็จของสหกรณ์

สหกรณ์การเกษตรโครงการขยายผลโครงการหลวงสบเมย จำกัด ในระยะแรกเป็นการรวมกลุ่มในลักษณะกลุ่มเตรียมสหกรณ์กว่า 3 ปี เพื่อเตรียมความพร้อมในการบริหารจัดการ ปัจจัยการผลิตวัสดุอุปกรณ์ การเกษตรและการรวบรวมผลผลิตของสมาชิก ต่อมาได้รับการจดทะเบียนเป็นสหกรณ์ประเภทสหกรณ์การเกษตร เมื่อวันที่ 23 พฤษภาคม 2559 ซึ่งถือได้ว่าเป็นระยะเวลาเวลา 3 ปี อาจจะกล่าวได้ว่าสหกรณ์ได้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ในระดับพื้นฐาน ก้าวสู่การพัฒนาสหกรณ์อีกระดับหนึ่ง และเป็นสหกรณ์ที่ยึดสมาชิกเป็นหลักในการให้บริการ และสามารถช่วยเหลือเกษตรกรทั่วไปในชุมชนระดับต่อมา ความสำเร็จของสหกรณ์ในปัจจุบันได้ให้ความสำคัญกับสมาชิกคณะกรรมการดำเนินการและฝ่ายจัดการ อันก่อให้เกิดศักยภาพการบริหารจัดการและกระบวนการมีส่วนร่วมของสมาชิก ซึ่งเป็นวิถีชนเผ่าแต่ดั้งเดิมของชุมชนเผ่าปาเกอญอโปที่ยึดหลักหลักการช่วยเหลือตนเอง ช่วยเหลือซึ่งกันและกันจะเห็นจากการอยู่อาศัย การดำรงชีวิตแบบที่แบบนื่องอยู่อย่างพอเพียง มีวัฒนธรรมประเพณีที่เคร่งครัดมีวิถีเกษตรที่พึ่งพาอาศัยกัน ได้แสดงให้เห็นถึงจุดแข็งที่เป็นทุนทรัพย์ดั้งเดิมของคนในชุมชน ผสมผสานกับการมีผู้นำชุมชน ผู้นำทางความเชื่อ ผู้นำทางศาสนาที่เข้มแข็ง มีความเสียสละ ช่วยแก้ไขปัญหาให้แก่ชุมชนได้เป็นอย่างดี สิ่งสำคัญที่เป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จของสหกรณ์ ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่ง ในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมนั้นก็คือ คนในชุมชนสามารถดำรงชีพอยู่กับป่าและทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมได้อย่างสมดุล ตลอดจนสหกรณ์ได้บูรณาการกับหน่วยงานราชการและภาคเอกชนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะเสริมศักยภาพของชุมชนได้เป็นอย่างดี

3.2 ความเสี่ยงของสหกรณ์ อาจแบ่งเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

ความเสี่ยงภายใน

1. **ด้านเทคโนโลยี** สหกรณ์และชุมชนตั้งอยู่ในพื้นที่ป่าสงวน ซึ่งไม่ได้รับเอกสารสิทธิ์ในที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัย เป็นความเสี่ยงที่สมาชิกหรือสหกรณ์อาจไม่ได้รับการสนับสนุน อุดหนุนได้อย่างเต็มที่ในด้านเทคโนโลยีสมัยใหม่ ที่ส่งเสริมศักยภาพการบริหารจัดการสหกรณ์ได้ แต่ในความเสี่ยงดังกล่าวอาจเป็นการสร้างโอกาสให้สมาชิกสหกรณ์หรือชุมชน ร่วมกันคิดหาหนทางในการพึ่งพาตนเองโดยใช้วิธีการสหกรณ์มาเป็นเครื่องมือ ในการพัฒนาด้านเทคโนโลยีสมัยใหม่ได้โดยไม่ต้องพึ่งพางบประมาณจากภาครัฐเพียงอย่างเดียว
2. **ด้านคมนาคมขนส่ง** ระบบไฟฟ้าและการติดต่อสื่อสาร ในพื้นที่ที่มีความเสี่ยงในด้านการคมนาคมขนส่งที่ลำบากในช่วงฤดูฝน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการลำเลียงผลผลิตออกจากพื้นที่เพาะปลูก ระบบกระแสไฟฟ้าไม่สม่ำเสมอ เนื่องจากเสาไฟฟ้าหักโค่น ส่งผลให้การสื่อสารขัดข้องเป็นระยะเวลานาน ปัจจัยเหล่านี้ อาจจะมีผลกระทบต่อ การดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ได้ โดยเฉพาะด้านการตลาด
3. **ด้านต้นทุนการผลิตและการตลาดสูง** การแข่งขันด้านการตลาดสหกรณ์จะมีต้นทุนที่สูงกว่าพื้นที่อื่น เนื่องจากพื้นที่ห่างไกลจากชุมชนเมือง ในการบริหารจัดการระบบรวมซื้อ รวมขายของสหกรณ์
4. **คุณภาพผลผลิตและความต่อเนื่อง** ถึงแม้ว่าผลผลิตของสมาชิกอาจจะได้รับรองมาตรฐานผลผลิตปลอดภัย GAP แต่ความชำนาญในการเพาะปลูกยังอยู่ในระดับหนึ่ง ส่งผลกระทบต่อคุณภาพและ

ผลผลิตส่งตลาดไม่ต่อเนื่อง ซึ่งสหกรณ์ได้ดำเนินโครงการศึกษาดูงาน การเพาะปลูกพืชผัก ไม้ผลและ พืชไร่ ตลอดจนการบริหารจัดการสหกรณ์ ในพื้นที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่สะเรียงและศูนย์ พัฒนาโครงการหลวงแม่เฒ โดยร่วมกับสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) เมื่อวันที่ 21 - 22 เมษายน 2562 มีผู้เข้าร่วมโครงการจำนวน 33 ราย

5. **ด้านการตรวจสอบกิจการสหกรณ์** เนื่องจากผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์ซึ่งเป็นตัวแทนของสมาชิก ไม่มีความรู้ด้านบัญชี การเงิน ด้านเศรษฐกิจ จึงไม่สามารถตรวจสอบกิจการได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ และครอบคลุมในทุกๆด้านของสหกรณ์ สหกรณ์ได้ดำเนินการแก้ไขโดยได้ให้ผู้ตรวจสอบกิจการ สหกรณ์เข้ารับการอบรมหลักสูตรผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์ จัดโดยสำนักงานสหกรณ์จังหวัด แม่ฮ่องสอน เมื่อวันที่ 24 -25 มิถุนายน 2562 มีผู้เข้าร่วมโครงการ 3 ราย

ความเสี่ยงภายนอก

1. **ด้านภัยธรรมชาติและโรคระบาด** สหกรณ์ตั้งอยู่ในพื้นที่สูง ซึ่งมีความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติและโรค ระบาด ซึ่งไม่สามารถควบคุมได้
2. **ด้านนโยบายและระเบียบของราชการ** มีผลต่อสหกรณ์ในการขอรับการสนับสนุนอุดหนุน ด้าน เทคโนโลยีการผลิตการตลาดตลอดจนการก่อสร้างปัจจัยพื้นฐานการผลิตและการตลาด เนื่องจากเป็น พื้นที่ป่าสงวน

3.3 ข้อเสนอแนะ

1.สหกรณ์ควรเร่งดำเนินการ ระดมหุ้นและเงินฝากออมทรัพย์ จากสมาชิกสหกรณ์เพื่อเพิ่มทุนหมุนเวียน และจัดหาอุปกรณ์เทคโนโลยีในการผลิต การแปรรูปและการตลาด

2.สหกรณ์ควรดำเนินการเชื่อมโยงธุรกิจ ร่วมถึงสหกรณ์ในพื้นที่อำเภอสบเมยและอำเภอใกล้เคียง ใน จังหวัดแม่ฮ่องสอน

3.สหกรณ์ควรเปิดช่องทางด้านการตลาดออนไลน์ เว็บไซต์สหกรณ์ตลอดจนให้ความรู้เกี่ยวกับการตลาด ออนไลน์แก่ฝ่ายจัดการและเยาวชนในพื้นที่ เพื่อเปิดช่องทางการตลาด

4.สหกรณ์ควรส่งเสริมอาชีพ เพื่อเพิ่มรายได้แก่สมาชิก โดยร่วมกันหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน ซึ่ง ด้านเทคโนโลยี องค์กรความรู้ และเงินทุน

5.สหกรณ์ควรเร่งดำเนินการสร้างตราสินค้าสหกรณ์ เพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตผลและผลิตภัณฑ์

บทที่ 4 บทสรุป

จากผลการติดตามแผนการพัฒนาสหกรณ์เพื่อยกระดับขั้นที่ 2 ของสหกรณ์การเกษตรโครงการหลวง สบเมย จำกัด นั้น อาจกล่าวได้ว่าการพัฒนาสหกรณ์ดังกล่าว สามารถบรรลุเป้าหมายต้องอาศัยความร่วมมือ และการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์ คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ ฝ่ายจัดการ และหน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน โดยการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ และร่วมรับผลประโยชน์ที่เป็นธรรม ซึ่งผลการพัฒนา สหกรณ์สามารถยกระดับจากขั้นที่ 1 สู่ขั้นที่ 2 สร้างความเข้าใจในสิทธิและหน้าที่และจัดสรรผลประโยชน์ให้เป็นธรรม ในด้านการจัดสรรผลประโยชน์และพัฒนาสมาชิกและการดูแลชุมชน โดยสหกรณ์ได้มีการปิดบัญชี ณ 31 ตุลาคม 2560 และ 2561 เสร็จเรียบร้อยแล้ว แต่ยังคงอยู่ระหว่างการจัดทำรายงานประจำปี การพิจารณา เสนอแผนการดำเนินงาน ประจำปี 2562 และการพิจารณาจัดสรรกำไรสุทธิ เป็นเงินปันผลเงินเฉลี่ยคืนและทุน สวัสดิการต่างๆ ต่อที่ประชุมใหญ่สามัญประจำปี ซึ่งสหกรณ์ได้กำหนดประชุมใหญ่สามัญประจำปี 2560 และ 2561 ภายในเดือนสิงหาคม 2562 ต่อไป ในส่วนการพัฒนาสหกรณ์สู่ขั้นที่ 3 การพัฒนาโมเดลธุรกิจและระบบ การจัดการกลุ่มให้ทันสมัย ด้านการจัดทำแผนธุรกิจ/การกำหนดตลาดเป้าหมายที่ชัดเจนและสอดคล้องกับ สิ้นค้าสหกรณ์ การเพิ่มมูลค่า/การออกผลิตภัณฑ์ใหม่/การนำผลิตภัณฑ์เข้าสู่การรับรองมาตรฐาน ซึ่งสหกรณ์ได้ กำหนดแผนพัฒนาด้านเทคโนโลยีการแปรรูปผลผลิตพริกกระเทียมป่น โดยจะขอรับการอุดหนุนงบประมาณ ในการจัดซื้ออุปกรณ์การตลาดจากกรมส่งเสริมสหกรณ์ และการกำหนดตราสินค้าสหกรณ์ ซึ่งอยู่ระหว่างการ ดำเนินการออกแบบตราสินค้าสหกรณ์ดังกล่าว ภายใต้ชื่อ “กล้วยไฉ่”

การพัฒนาสหกรณ์ เพื่อยกระดับสหกรณ์ดังกล่าว ต้องได้รับความร่วมมือ จากหน่วยงานภาครัฐและ เอกชน เพื่อพัฒนาด้านเทคโนโลยี ด้านความรู้การบริหารจัดการดำเนินงาน/ธุรกิจของสหกรณ์และด้าน การตลาด โดยสหกรณ์จะต้องประสานความร่วมมืออย่างต่อเนื่อง และต้องสรุปผลการพัฒนา เพื่อทบทวน แผนงานด้านต่างๆ ในการยกระดับสหกรณ์ตามการประยุกต์ใช้แนวพระราชดำริ เพื่อเป็นแนวทางการขับเคลื่อน เพื่อพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน (บันได 7 ขั้น) ในอนาคตต่อไป